

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36

Fylke: Mørhus

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Håland

Emne: Helsing, fadder og älperd

Bygdelag:

Oppskr. av: Ose. Nosteg

Gard:

(adresse): Håland

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1.

Ja tilhøyrer med en lett klymning
med godt. Nu med i risto på hodel

2.

Få hiler folk på alle, nå kare på
dem man kjennet eller vil noe.

3.

Nam fast peget har det neppe vært,
men det den. u. at den yngre eller
"kavrestians" hiler fæst.

4.

Helsingordene har vært og er:
"Gomman", "gottay", "golefte", "gottvold",
"godmell".

Når yngre personer og barn mistet
og hiler, beriter de gjerne i si "mann",
når de skilles "mann'a".

Når eldre personer mistet har de ofte
hverandre i hånd og sier gottay (el. gomman).

Når de kommer inn til hende i hils,
har de som oftest i hånd.

5.

Å ha hatter (lue) helt av når man
hiter ute, ser man en gang i blant,
men oftest blir det bare med en lett
berøring av hodeplaget.

Når man hiter (hilsto) på presten
eller høyere stanses fremmede, er nok
hileringen mere foreiggjort og stilig, men
ellers ikke noe anderledes enn på folke
flest.

6.

Ukjent her.

7.

Når man var klasse i skolelar
og på høstidsdagen var (er) hileringen
mer høfidelig enn ellers.

8.

Når man kommer inn i kjukt lue,
håndhiter man på alle, også de min-
ste barna. Det samme gjøres ikke, når
familiene møtes på vei, ved kirke eller
rust møter og ploner.

9.

Ja.

10.

Vår gamle organist som døde 1940,
75 år gl, løftet alltid på hatten når
kirkeklokken tok til å ringe. Han var
født i Kattedal og hadde kanskje stilt hen
med seg derfra, for ellers er det ukjent
her.

11.
 Ved plikhet, og forsettlig framferd.
 "Bridefølge" har det nok ikke vært
 her i de siste 50 år.

12.
 Nei.

13.
 Gommor til klokka 9-10
 Gotten " - - - 5-6
 Gokkodd fra 6-7 og utover.
 Dette kunne (kan) skje litt med
 arbeidene. Om kaften kom jo gjerne
 godt nok litt tidligere.
 God natt brukt her når man
 skilles ved kuddet eller mattelider.

14.
 Man lærer "gommor" brukt utover
 hele dagen (ganske alm.) og det serken
 ikke noe annet. Når en i diotstøyen
 kommer i stykke fra å si godt natt ved
 5-6 tiden, blir det nok bemerket fast
 merke til og kanskje pusilt litt av, men
 betyr ikke noe. noe sordig til fast.

15
 Kjennes ikke.

16.
 Nei, man er ikke nøye "gommor"
 egentlig vanlig - iallfall til mørkets inn-
 treden.

17
 Utgjort.

4.

18.
Ukjent.

19.
Nå, hilenen gjentas ikke.

20.
Bad om en pen telt på "Lomanshaia"
"under fire øyne" ell. lign.

21.
Nå er banking på døra helt alen.
(Obligatorisk), ja ikke brukt.

22.
"Kom inn!" "Kom!" "Vær god!" ell.
"Hør, ja!"

23.
Den ukjente ble stanset ved
døra, den kjente gikk fram for å
håndhiler.

24.
Kaltet av staks han kom inn.

25.
Var han (u) kommet inn på kjøkkenet
had de hann ruket pilte ned eller gå
videre inn i ei stue eller kammer.

26.
Ja, var det folk man hadde omgang
med eller en mere betydningfull person i
bygden ble de jo alltid best gå videre.
Ukjente folk; hverdags ble med
ukjent arund ble best å pilte ned på
kjøkkenet.

27.
På samme måte som relaterte kjente.

28.

Tilket man av stolen nä, som jag
 at den iinkornne ville få en mistanke
 om at det sto dærlig til med penning-
 heiter i huse, og handlingen ville derfor
 virke mot sin hensigt.

29.

Med „velkommen!“

30.

„Adjø!“ ell. „Adjø da!“

31.

af Fri: „Farvell!“ Nå oftest „Farvel!“
 ofte med et lett da til slut.

fy. Som under a, men med et mere
 anderledes mere stovtig tonefald.

Bemerk til a: ordet „farvell“ ble ielt.
 med likt tryk på begge stavelser, mens
 „farvel“ fik tryk på sidste stavelse.

32.

Nei.

33.

Fugger.

34.

Ulltrykket var og er: a kysse

35.

Nei.

36.

Faller kort.

37.

Nei.

38.
 "Kan du gi (du eller den) en literer
 kjes (rüss)?" "Jes dette nå er helt
 kortfelt - av kuppeneiske heneyn."

39.
 Ja - lykke nese.

40.
 Det kunne både foreldre og andre gjøre.

41.
 Ja, sees nå gjelden dt. aldri.

42.
 Ja, Ordet godtjiske pæint kjunt.

43.
 Bare mellom voksne og barn.

44.
 Man sa: Til lykke med dagen o. l.
 De som hadde nytt nedresten sammen
 sa til hverandre: "Til lykke og velgode!"

45.
 Fet: "Gledelig jüb!" Nå mest: "God jüb!"
 "Godt nytt år!" "God påske (pinse)!"
 På fødselsdager: "Gratulerer!" "Til
 lykke med dagen!"
 Ved barnes fødsel, forlovelse og bryllup:
 "Gratulerer!"

46.
 Kjennes ikke til at der for alle part
 var ved dødsfall. Nå hetes det: "Kondolere!"
 Ved utgang kjennes intet særlig
 uttrykk.

7.

47.
Med: Takk! Mange takk! Tusen takk!
Hjertelig takk!

48
Kjennes ikke.

49
Kjennes ikke.

50.
Man sier ~~de~~ de til ukjente, høyere-
stående og eldre personer, ellers du.

Barn og ungdom nå for tiden har van-
skelig for å greie dette med de og du.
Det vil for det meste bli du. De forstår
ikke meningen som ligger bak den for-
skjellige bruk.

"J" og "jer" gått helt av bruk.

51.
Nei.

Prøvetid 22 jan. 1953

Østlandet

Oppl. Nordby